

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр күрсәтүне һәм күмү урыннарын карап тоту тәртибе

1 нче бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1. Әлеге тәртип "Җирләү һәм җирләү эше турында" 12.01.1996 ел, №8-ФЗ Федераль закон, шулай ук Россия Федерациясендә зиратларны җирләү һәм карап тоту тәртибе турында МДК 11-01 2002 Рекомендацияләр нигезендә, "Зиратларны, биналарны һәм җирләү өчен билгеләнгән корылмаларны урнаштыру, оештыру һәм карап тотуга карата гигиеник таләпләр" СанПин 2.1.2882-11 Россия Федерациясе Баш санитар табибының 28.06.2011ел., 84 нче номерлы карары белән расланган, "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 ел, №131-ФЗ Федераль закон нигезендә эшләнгән.

2. Әлеге Тәртип Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенәң гамәлдәге һәм яңа төзелә торган барлык зиратлары территориясендә җирләү эшен оештыру нигезләрен, күмү урыннарын карап тоту кагыйдәләрен билгели, мәетләренә (жәсәдләренә), үлгән яки һәлак булган күмүгә (күчереп җирләүгә) бәйлә мөнәсәбәтләренә җайга сала.

3. Әлеге Тәртип Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан барлык зиратларда да гамәлдә һәм барлык хужалык итүче субъектларның, оештыру-хокукий формаларына бәйсез рәвештә, шулай ук аларга йөрүче гражданның тарафыннан үтәргә тиеш.

4. Зират - үлгән яисә һәлак булган мәетләренә (жәсәдләренә) һәм һәлак булганнарның көлен күмү өчен билгеләнгән җирләү билгеләнешендәге объект, шулай ук үлгән кешеләренә күмү һәм ритуаль хезмәтләр күрсәтү өчен билгеләнгән биналар, корылмалар һәм башка объектлар.

5. Җирләү урыннары алып торучы һәм каберлекләренә күмү өчен билгеләнгән җир участкалары зиратларны күмү зонасын тәшкил итә. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге зиратлары муниципаль милек булып санала.

6. Зират янәшәсендәге территориядә яңа объектлар урнашырга, төзелергә һәм гамәлдәге административ-хужалык, энергетика һәм ярдәмче билгеләнештәге объектлар, дини корылмалар, парковка зоналары реконструкцияләнергә мөмкин

корылмалар, парковка зоналары. Жирлөү урыннары булмаган территорияләр һәм жирлөү өчен билгеләнгән объектлар Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше законнары таләпләре нигезендә зиратның милек комплексын формалаштыралар.

Башка хужалык итүче субъектлар карамагында булган корылмалар астындагы жир кишәрлекләре аерымланган, уникаль кадастр номерларына ия һәм Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нигезендә һәм срококка бирелә.

7. Үлгәннәрнең яисә һәлак булганнарның мәетләрен (жәсәдәләрен) күмүне (алга таба - мәетләрне күмү) Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә зиратында үлүчеләрнең (вафат булганнарның) тәннәренә лаеклы мөнәсәбәт һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итү максатларында башкаралар.

8. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә зиратларында мәетләрне күмү, жәсәдләрне эксгумацияләү, кабер корылмаларын урнаштыру (алмаштыру) эшләре Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл жирлегенә башкарма комитеты (алга таба - вәкаләтле орган) карары буенча әлегә Тәртип нигезендә башкарыла.

2 нче бүлек. Зиратларны төзекләндерү һәм эш оештыру буенча төп таләпләр

9. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә зиратлары - муниципаль, гореф - гадәтләре буенча - жәмәгать, жирлөү тибы буенча - традицион һәм динле булып торалар.

10. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә зиратлары күмүне гамәлгә ашыру өлешендә өч типтагы: ачык, буш жирлөләр өчен ябык һәм ябык.

Ачык зиратлар - зиратлар яңа жирлөү урыннары булдыру өчен жир кишәрлекләре булган, анда күмү эшләре чикләнмәгән рәвештә башкарыла.

Буш жирлөләр өчен ябык зират - яңа жирлөү урыннары булдыру өчен буш жир кишәрлекләре булмаган зират, ә күмү, урыннар булган очракта гына, гамәлдәге каберләргә генә башкарыла.

Ябык зиратлар - мәетләрне жирләми торган зиратлар. Зиратның статусы турында карар Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл жирлегенә Башкарма комитеты тарафыннан кабул ителә.

11. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә территориясендә зиратларны төзекләндерү, аларны тиешле тәртиптә тоту, жирлөүнең санитар нормаларын үтәү, кирәкле хезмәт күрсәтүче персонал белән тәмин итү жирлөү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәт тарафыннан тәмин ителә.

12. Яңа жирлөү урыннары (яңа зиратлар) булдыру турында карар Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл жирлегенә Башкарма комитеты карары белән кабул ителә.

13. Зират территориясен күмү ысулына карамастан, функциональ зоналарга бүлеләр:

- 1) керү;
- 2) йола (ритуал);
- 3) административ-хужалык;
- 4) жирлөү зонасы;
- 5) зират периметры буенча яшел саклау зонасы.

14. Зиратларның керү зонасында каралырга тиеш:

- 1) керү төркеме (аерым керү - чыгу транспортка һәм килүчеләр өчен керү-чыгу), зиратның һәм жирлөү эшен оештырган өчен вәкаләтле органның исемен күрсәтеп;
- 2) керү төркемен яктырту;
- 3) аерым хужалык керүе;

4) чүп жыю өчен урналар;

5) административ биналар, участоклар, юллар, тарихи һәм мемориаль каберлекләр, гомуми кулланылыштагы урыннар һәм су үткөрү краннары (техник ихтыяжлар өчен су тупланган баклар) белән схематик план;

6) администрация игъланнары һәм боерыклары, зиратларга бару кагыйдәләре, гражданның хокуклары һәм бурычлары өчен белешмә-мәгълүмат стенды;

Керү зонасында жирләү сервисының башка объектлары һәм килүчеләр өчен ял урыннары урнашырга мөмкин.

15. Матәм процессиаларының тоткарлыксыз үтүе өчен зиратлардагы капкалар киңлеге 4,0 метрга кадәр булырга мөмкин. Калитканың киңлеге 1,2 м.

16. Зиратларның ритуаль зонасын төп керү юлы һәм административ-хужалык зонасы янында урнаштырырга кирәк.

Ритуаль зонада матәм йолалары һәм хушлашу, дини биналар һәм корылмалар, ижтимагый әһәмияттәге һәйкәлләр, япма белән ял итү өчен майданчыклары, урналар тапшыру заллары урнаштыру мөмкин.

Жәмәгать зиратлары секторларында хәрби каберлекләр өчен хәрби хөрмәт бирү өчен майданчыклар каралырга мөмкин.

17. Административ-хужалык зонасы-административ-көнкүреш бинасы, матди һәм инвентарь складлары урнашкан зират территориясенең бер өлеше. Аның өчен аерым керү каралган.

18. Зиратлар жиһазландырылырга тиеш:

1) чүп-чар жыю урыннары белән контейнер майданчыклары;

2) су сибү суүткөргеч яки тупланма бак белән су белән техник ихтыяжлары өчен;

3) автостоянка.

19. Зиратлар территориясе коймаланырга тиеш.

20. Жирләү зонасы зиратның төп функциональ өлеше булып тора. Барлык төр зиратлар өчен жирләү зонасы майданы зиратның гомуми майданының 65-75% ыннан да ким булмаска тиеш.

Жирләү зонасының планлаштыру структурасы элементлары булып кварталлар, секторлар һәм күмелгән урыннар участкалары тора.

Кварталлар 3,0 м киңлектәге каты өслекле эчке юллар белән бүленгән. Квартал эчендәге секторлар киңлегә 1,2 м. га кадәр булган каты өслекле аллеялар белән бүленә.

Эчке юллар һәм зиратлар аллеялары салганда участкадагы иң ерак кабердән алып юлга яки аллеяга кадәр араны 50 м. га кадәр кабул итәргә кирәк.

21. Зиратларда бер кешелек (ялгыз) каберлекләр, якин туганнар каберлекләре, гаилә (нәселдөшләр) күмелгән урыннар, дәрәжәле, хәрбиләр, туганнар каберлегә (гомуми) жир кишәрлекләре каралырга тиеш.

22. Зиратлар периметры буенча хужалык әһәмиятенә ия булган божра (әйләнеш) юлы һәм зиратны визуаль яклауны тәэмин итәргә, торак ягыннан күзәтүне ябарга тиешле мораль (яшел) саклау зонасы оештырырга киңәш ителә.

23. Күмелгән урыннарда булу өчен тәкъдим ителә торган вакыт: май аеннан сентябрь аена кадәр 8: 00 дән 17: 00 гә кадәр.

Зират администрацияләренә эш режимы һәр көнне 08: 00 дән 17:00 гә кадәр.

3 нче бүлек. Зиратларда жирләү урыннары һәм аларның төрләре

25. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенә барлык зиратларында кремацияләnmөгән мәетләргә күмү, санитар-эпидемиология нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә, гореф-гадәтләренә һәм диненә карап, жиргә (табутларда, табутсыз) башкарыла.

26. Жирләү урыннары зиратның билгеләнгән планировкасы нигезендә билгеләнә.

27. Зиратлар территорияләрендә, диннәре буенча, үлгән яки һәлак булган мәетләргә жирләү өчен аерым участкалар яисә секцияләр дә төзеләргә мөмкин, алар шулай ук киртә ысул белән дә, киртәсез ысул белән дә күмеләргә мөмкин.

28. Жирләү урыннары түбәндәге төрләргә бүленә:

- 1) бер кешелек (ялгыз);
- 2) якин туганнар;
- 3) гаилә (нәселдөшләр);
- 4) дәрәжәле
- 5) хәрбиләр;
- 6) туганнар каберлегә (гомуми).

Жирләү урыннары өчен жир кишәрлекләре түлөүсез нигездә бирелә.

29. Бер кешелек (ялгыз) күмелгән урынның күләме 2,0 м x 2,0 м x 1,0 м тәшкил итә

(озынлыгы, тирәнлеге, киңлеге).

30. Якын туганнар каберлекләре мәрхүмне җирләү өчен зиратлар территориясендә шул ук урында ире, хатыны яки якын туганы күмелүне гарантияләү өчен бирелә. Якын туганнар каберлеге урыннары мәетне җирләгәндә бирелә. Туганнар каберлеге теркәлгән затка киләчәктә бу җирләү урынында җирләнү хокукы бирелә, шулай ук мәрхүмнең туганнары күмелгән урында җирләү рөхсәт ителә.

Якын туганнары урыннарында күмү (гамәлдәге каберләргә күмү) әлеге кабергә соңгы күмү мизгеленнән 15 елдан да иртәрәк булмаган вакытта рөхсәт ителә.

31. Гаилә (нәселдәшләр) җирләү - ул җәмәгать зиратларында үлгән ике һәм аннан да күбрәк якын туганнарын җирләү өчен аерым җир участоклары.

Якын туганнарына карый ире, хатыны, балалары, ата-аналар, уллыкка алынганнар, уллыкка алуучылар, бертуган абыйлары, бертуган апалары, оныклары, бабайлар, әбиләр.

32. Гаилә (нәселдәшләр) җирләү өчен җир участогы бирү (резервлау) өчен кызыксынучы зат (мөрәҗәгать итүче) җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәткә гаилә җирләү урынын алдан билгеләү өчен мөрәҗәгать итә һәм гаилә җирләү урынын алдан килештерү акты төзелә. Җирләү урынын алдан килештерү актында җирнең урнашу урыны (зиратның исеме, квартал номеры, сектор, участок), куллану күләме һәм шартлары (турыдан-туры яки киләчәк күмелү өчен) күрсәтелә. Алдан килештерү акты ике нөсхәдә төзелә, шуларның берсе гариза бирүчегә тапшырыла.

33. Гаилә (нәселдәшләр) күмелү урыны бирү мәсьәләсен хәл итү өчен вәкаләтле органга түбәндәге документлар бирелә:

1) гаилә (нәселдәшләр) күмелгән урында күмү (күчереп күмү) күздә тотыла торган затлар даирәсен күрсәтеп, гаилә җирләвен булдыру өчен урын бирү турында гариза;

2) паспорт яисә мөрәҗәгать итүченең шәхесен таныклаучы башка документ күчермәсе, төп нөсхә кушымтасы белән;

3) гаризада күрсәтелгән затларның туганлык дәрәжәсен раслаучы документлар күчермәләре, төп нөсхәләр кушымтасы белән;

4) җирләү урынын алдан килештерү акты.

Әлеге тәртиптә каралмаган башка документларны бирүне таләп итү рөхсәт ителми.

Барлык бирелгән документлар, әлеге статьяда күрсәтелгән документларны тапшыру көнендә, аларны кабул итү датасы турында тамга белән, гариза бирүчегә тапшырыла торган исемлек буенча кабул ителә.

Вәкаләтле орган тапшырылган документларны исәпкә алуны һәм саклауны тәэмин итә.

34. Гаилә (нәселдәшләр) җирләү өчен урын бирү яисә аны бирүдән баш тарту турында карар мөрәҗәгать итүче җирләү эше мәсьәләләре буенча вәкаләтле органга (җирләнгән көнгә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча) үлем турында медицина таныклығын яисә үлү турында таныклыкны бирү көнендә кабул ителә,

ЗАГС органнары тарафыннан бирелә торган документлар, шулай ук әлеге тәртипнең 33 пунктында күрсәтелгән документлар.

35. Гаилә (населдәшләр) җирләү урыны күләме (туган җирләү өчен түләүсез бирелә торган урынны исәпкә алып) 12 кв. м дан артмаска тиеш.

36. Гаилә (населдәшләр) җирләү урынын резервлау өчен туган җирләү өчен түләүсез бирелә торган урын күләменнән артып киткән (алга таба - җирләү өчен урын резервлау) өчен Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлегә Башкарма комитеты карары белән билгеләнгән күләмдә бер тапкыр бирелә торган түләү алына.

37. Гаилә (населдәшләр) җирләү өчен урын бирү турындагы карар мәрәҗәгать итүчегә әлеге тәртипнең 34 пунктында билгеләнгән вакытта тапшырылырга яисә почта аша аны тапшыру турында хәбәрнамә белән җибәрелергә тиеш (алга таба- хәбәрнамә белән җибәрелә).

38. Гаилә (населдәшләр) җирләү өчен урын бирүдән баш тарту турындагы карар, баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, мәрәҗәгать итүчегә әлеге тәртипнең 34 пунктында билгеләнгән срокта хәбәрнамә белән тапшырыла яки җибәрелә.

Гаилә (населдәшләр) җирләүгә урын бирүдән баш тарту түбәндәге очракларда рөхсәт ителә:

1) мәрәҗәгать итүче гаилә җирләвен булдыру (резервлау) өчен тәкъдим ителгән урыннардан баш тартты;

2) мәрәҗәгать итүче зиратның структур үзенчәлекләре һәм зиратның архитектур-ландшафт мохите белән бәйлә рәвештә гаилә җирләвен булдыру (резервлау) өчен бирелмәгән урынны алу теләгән белдерде;

3) мәрәҗәгать итүче әлеге Тәртипнең 33 пунктында күрсәтелгән документларны тапшырмаган.

Мәрәҗәгать итүче гаилә җирләвен булдыру өчен суд тәртибендә урын бирүдән (резервладан) баш тартуға шикаять бирергә, йә кабат гаилә җирләвен булдыру өчен урын бирүдән (резервладан) баш тарту өчен нигез булган хәлләрне бетергәннән соң гаилә күмелешә булдыру өчен урын бирү турында гариза белән мәрәҗәгать итәргә хокуклы.

39. Зиратларда дәрәжәле күмелгән урыннар өчен аерым участоклар каралырга мөмкин.

40. 5 кв. метрдан да ким булмаган дәрәжәле күмелгән участокларда җирләү дөүләт, иҗтимагый оешмалар һәм гражданныр тәкъдиме буенча башкарыла.

41. Зиратларда Бөек Ватан сугышында катнашучыларны, шулай ук кораллы конфликтларда һәлак булганнарны җирләү өчен аерым участоклар оештырылырга мөмкин. Әлеге участокларда җирләү үлгән кешенең хәрби хәрәкәтләрдә катнашуын раслаучы документлар күрсәткәндә башкарыла.

42. Жәмәгать зиратларында өстенлекле дин (конфессиональ) билгеләре буенча вафат булганнарны күмү өчен участоклар каралырга мөмкин. Жирләү урыннарының әлеге участокларын җирләү урыннары бары тик бер дин тоткан, үлгән кешеләрне җирләү өчен генә билгеләнгән дин тотучы зиратларда җирләү урыннарыннан аерырга кирәк

4 нче бүлек. Мәрхүмнәрне җирләү тәртибе

44. Зиратларда мәрхүмнәрне җирләү әхлакый һәм санитария таләпләренә каршы килми торган горөф-гадәтләр һәм йолалар нигезендә, үлгән яисә вафат булган (жәсәдләрен) күмү буенча йола гамәлләре, мәетнең гәүдәсен (жәсәдләрен) күмү юлы белән (кабергә күмү, склепка) яки мәетнең яндырган келән сакланатырган савытында (кабергә күмү, колумбарийда) үткөрү юлы белән башкарыла.

45. Гамәлдәге законнар нигезендә, аның вафатыннан соң һәр кешегә, аның ихтыяр белдерүен исәпкә алып, җирләү, мәетне (жәсәдләрен) яки туфракны җирләү өчен бушлай җир участогы бирү гарантияләнә.

Зиратларда урыннар мәетне (жәсәдләрен) яки үлгән яки вафат булган затның мәетнең җирләү өчен бирелә. Шушы зиратта җирләнмәгән затлар истәлегенә кабер корылмалары урнаштыру рөхсәт ителми.

46. Мәетләренә җирләү бары тик дәүләт үрнәгендәге үлү турындагы таныклык яки билгеләнгән үрнәктәге перинаталь үлем турында медицина таныклығы нигезендә генә башкарыла.

47. Зиратларда үлгәннәрне күмү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт көче белән яисә үлгән кешене күмү бурычын үз өстенә алган зат тарафыннан башкарыла; эшне башкару технологиясен вәкаләтле орган тарафыннан тикшереп торыла.

48. Мәрхүмне җирләү өчен җир кишәрлеге күләме (җирләү урыны) зират статусыннан һәм буш урыннардан чыгып, вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә.

49. Мәрхүмне җирләү өчен яңа (буш) участок биргәндә җирләү урынының бөтен озынлыгы буенча дүрт якның берсеннән кабер янына ирекле керү тәэмин ителергә тиеш. Кабергә буш керү мөмкинлеген тәэмин итә торган үтүнең киңлеге 0,5 м дан да ким булмаска тиеш.

50. Каберлекләр, кагыйдә буларак, зират территориясен рациональ файдалануны исәпкә алып, эзлекле тәртиптә башкарыла. Җир участогы, аның күләме һәм җирләү урыны, вафат булган затның һәм мәетне җирләү бурычын үз өстенә алган затның ихтыярын исәпкә алып (мөмкинлекләр булганда), вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә.

51. Җирләү зиратның буш җирләрендә дә, туганнар каберлекләренә буш урыннарында да, гамәлдәге турыдан-туры булган кабергә дә башкарыла ала.

Гамәлдәге каберләргә үлгәннәрне күмү (алга таба- гамәлдәге каберләргә күмү) минеральләшү чоры тәмамлангач кына, ләкин соңгы күмү вакытыннан 15 елдан да иртәрәк түгел, башкарыла.

52. Якын туганнары жиренең буш участогында үлгәннәрне жирләү бары элек бирелгән чикләрдә генә рәхсәт ителә.

53. Булган якын туганнары каберлегенең буш урынында һәм турыдан-туры булган каберлекләргә жирләү, минерализация чоры узганнан соң, жирләү урыны өчен җаваплы гражданның шәхси гаризалары буенча, тиешле документлар булганда яки жирләү урыны өчен җаваплы затларны жирләү бурычын үз өстенә алган затлар гаризасы буенча гына башкарыла.

Тиешенчә теркәлмәгән туганлык урыннарының буш урыннарында яисә күмелгән урын өчен җаваплы зат турында күмелүләргә теркәү Кенәгәсендә вәкаләтле органда исәпкә алу белешмәләре булмаган очракта үлгәннәрне жирләмиләр.

54. Жирләү урыны өчен җаваплы кеше үлгән очракта, аны үлгән кеше исән чакта карап торган кабергә күмү максаты белән, вафат булучыны күмү бурычын үз өстенә алган зат вәкаләтле органга билгеләнгән үрнәктәге әлеге кабергә күмү турында таныклыкның оригиналын тапшырырга тиеш.

55. Каберне казып алу участка һәм вәкаләтле орган тарафыннан күрсәтелгән чикләрдә тиешле рәхсәт алынганнан соң гына башкарыла.

56. Мәетләргә (жәсәдләргә), үлгән яки вафат булган мәетен күмү тиешле рәхсәт алганнан соң гына һәм вәкаләтле орган белгечләре контролендә башкарыла.

57. Каберне казып алуга һәм мәетне күмүгә рәхсәт алу өчен үлгән кешенең ихтыярын башкаручы яки мәетне жирләү бурычын үз өстенә алган зат билгеләнгән үрнәктәге гариза белән вәкаләтле органга шәхсән мөрәҗәгать итә.

58. Гаризага түбәндәге документлар һәм аларның күчермәләре теркәлә:

1) яңа урында күмелгән вакытта:

- дәүләт үрнәгендәге үлем турында таныклык яки билгеләнгән үрнәктәге перинаталь үлем турында медицина таныклыгы;
- мөрәҗәгать итүче паспорты.

Яңа урында күмелгән очракта гариза вәкаләтле орган белгечләре тарафыннан зиратта жирләнү урынына чыгып карала; жирләү һәм күмү урынын урнаштыру мөмкинлеге билгеләнә, шуннан соң гаризада тиешле билге-киләштерү куела; күмүгә гариза мөрәҗәгатьтән соң бер тәүлектән дә артмый эчендә карала һәм килештерелә;

2) гамәлдәге булган кабергә күмгәндә (гариза жирләү урыны өчен җаваплы заттан гына кабул ителә):

- үлем турында таныклык яки билгеләнгән үрнәктәге перинаталь үлем турында медицина таныклыгы;
- күмү урыны өчен җаваплы затның паспорты;
- билгеләнгән үрнәктәге жирләү турында таныклык;

3) гамәлдәге каберлеккә мәетнең яндырган көлен сакланатырган савытында жирлөгәндә (гариза жирләү урыны өчен җаваплы заттан гына кабул ителә):

- үлем турында таныклык яки билгеләнгән үрнәктәге перинаталь үлем турында медицина таныклыгы;

- күмү урыны өчен жаваплы затның паспорты;
- билгеленгән үрнәктәге жирләү турында таныклык;
- кремация турында, кайсы крематорийда һәм мәетнең жәсәдләре кайчан кремацияләнгән булуын күрсәтеп, гариза бирүчегә кремацияләү соң мәетнең яндырган көлөн сакланатырган савытында бирү фактын раслаучы, белешмә;

4) тормышта әлеге кабергә күмелү турында таныклығына ия булган мәрхүмне гамәлдәге каберлеккә күмгәндә:

- күмелү урыны өчен жаваплы затның үлем турында таныклык;
- күмү урыны өчен жаваплы вафат булган кешенең жирләү бурычын үз өстенә алган затның паспорты;
- билгеленгән үрнәктәге жирләү турында таныклык. Таныклык булмаган очракта, мәетне гамәлдәге кабергә күмүне теркәү кенәгәсендә булган архив белешмәләре нигезендә башкарылырга мөмкин.

59. Ир-хатыны, балалары, ата-аналары, уллыкка алынган яки уллыкка алынган һәм күмелгән урын өчен жаваплы кеше. тиешле гариза белән мөрәжәгать итү мөмкинлеге булмаганда, гамәлдәге каберлеккә күмелү турындагы карар мәрхүмнең якин туганы гаризасы нигезендә вәкаләтле орган житәкчесе тарафыннан кабул ителергә мөмкин.

60. Булган каберне жирләү турындагы гариза вәкаләтле орган вәкиле тарафыннан зиратта карала, исәпкә алу мөгълүматлары тикшерелә, жирләү күздә тотыла торган урынга чыгу башкарыла, теркәү мөгълүматлары фактик мөгълүматлар белән чагыштырыла һәм, алар туры килгән очракта, әлеге урында жирләү мөмкинлеге билгеләнә, шуннан соң, гамәлдәге кабергә күмү жирләү урыны өчен жаваплы кеше ризалыгы булган очракта, гаризада тиешле билге- килештерү куела.

Гамәлдәге кабергә жирләүгә килешү алу өчен түбәндәге сәбәпләр аркасында баш тартырга мөмкин:

- күмү урыны өчен жаваплы зат булмау яки гамәлдәге кабергә жирләүгә аның ризалыгы булмау;
- якин туганыңа үлем турында таныклык оригинал яки архив белешмә булмау;
- күмелү урынында факттагы мөгълүматларның теркәү урыны белән тәңгәл килмәү;
- якин-тирәдәге каберлекләренең тынычлыгын бозу куркынычы;
- яндагы кабер корылмаларына зыян китерү куркынычы;
- кабер казу эшләрен башкаручы затларның тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янау;
- зиратны тышкы төзекләндерү объектларына зыян китерү мөмкинлеге.

61. Жирләү (гамәлдәге кабергә жирләү) турындагы гаризаны карап тикшергәннән соң, вәкаләтле орган белгече тарафыннан гариза вәкаләтле орган администрациясенә тапшырыла, анда мөрәжәгать итүченең жирләү хокукы, тапшырылган документларның тулы булуы һәм кирәкле килешүләрнең булуы тикшерелә.

Уңай билге-килешү булмаган очракта, зиратта вәкаләтле орган белгече килешүдән баш тартуның нигезле булуы тикшерелә.

62. Мөрәжәгать итүченең жириләүгә хокуклы булуын тикшерү тәмамланганнан соң, мөрәжәгать итүчегә кабер казу яки рәхсәт бирүдән баш тарту, вәкаләтле органның вазыйфаи затына тиешле виза салу юлы белән бирелә. Кабер казуга рәхсәт бирүдән баш тарткан очракта, мөрәжәгать итүче ачылган житешсезлекләренә юкка чыгарырга һәм гариза белән кабат мөрәжәгать итәргә хокуклы.

63. Мөрәжәгать итүче алынган рәхсәт белән зиратта вәкаләтле орган белгечләренә мөрәжәгать итә, шуннан соң мөрәжәгать итүче һәм кабер казуны хәл итүче затлар кабер казуның куркынычсызлыгы техникасы буенча мәжбүри инструктаж уза һәм зиратның инфраструктурасына һәм күрше жириләү урыннарына зыян китергән өчен журналда эшләр башкаруга рәхсәт язую өчен шәхси җаваплылык турында кисәтелә.

64. Мәрхүмне күмү бурычын үз өстенә алган зат һәм турыдан-туры кабер казу эшен башкарачак затлар зиратның эш режимын исәпкә алып эшләр башкарырга рәхсәт ителә.

65. Кайгылы йөрү узган яки кабер казыла торган урын янында жириләнгән очракта, жириләү эшләре яки кабер корылмаларын урнаштыру эшләре туктатыла.

66. Кабер казып алу эшләрең тәмамланганнан соң вәкаләтле орган белгече тарафыннан санитария нормаларына һәм рәхсәт бирү документларына, шулай ук тирә-юньдәге чисталык һәм тәртипкә туры килү предметына эзерләнгән кабер карала. Гаризада туры килгән очракта, билгә ясала, аның нигезендә, мәрхүмне күмү өчен жириләү процессиягә рәхсәт ителә.

67. Мәетне турыдан-туры жириләү вакыты вәкаләтле орган белгече тарафыннан, үлгәннәренә жириләүне контрольдә тоту һәм башка жириләү процесслары белән кисешүне булдырмау максатларында күрсәтелә.

68. Күмелгән урынга чыгып, вәкаләтле орган белгече күмгәннән соң каберлекләренә, каберлекләренә һәм аның янәшәсендәге территорияне чисталык, тәртип, санитария-эпидемиология таләпләренә туры килү, тирә-юньдәге каберлекләренә, кабер өсте корылмаларының һәм зиратның инфраструктурасының сакланышы һәм тынычлыгы буенча каберләренә карап тикшерә, шуннан соң кабер казу рәхсәтнамәгә тиешле билгә куела.

69. Мәетне күмгәннән соң, барлык тамгалары белән күмүгә гариза вәкаләтле орган вәкиленә тапшырыла, бу жириләүне башкару бурычын үз өстенә алган затка жириләү турында таныклык бирү өчен нигез булып тора.

70. Мәетне тиешле рәхсәттән башка яисә билгеләнгән регламентларны бозып жириләү гамәлдәге законнар нигезендә җаваплылык китерә. Мәрхүмне күмү фактын дәрәс итеп билгеләү һәм раслау мөмкин булмау сәбәпле, вәкаләтле орган билгеләнгән үрнәктәге жириләү турында таныклык һәм зиратта үлгән кешене күмү турында белешмә бирергә хокуклы түгел.

5 нче бүлек. Ир-хатыны, якын туганнары, башка туганнары яисә законлы вәкиле булмаган мөетләрне (вафат булган) җирләү

71. Ир-хатыны, якын туганнары, башка туганнары яисә үлгән кешенең законлы вәкиле булмаса, мөетне җирләү яки җирләү мөмкин булмаса, шулай ук үлгән кешене өйдә, урамда яки башка урында җирләү бурычын алган башка затлар булмаса, аның шөхесенең эчке эшләр органнары билгеләгәннән соң җирләү, сату нәтижеләре буенча вәкаләтле орган билгеләгән җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан өч тәүлек дәвамында, үлем сәбәпләрен билгеләгәннән соң, җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан башкарыла, өгер башкасы Россия Федерациясе законнарында каралмаган булса.

72. Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срокларда Эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән мөетләрне җирләү, өлеге органнарның ризалыгы белән, жәмөгәт зиратларының аерым участкаларына җир бирү юлы белән, җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт тарафыннан башкарыла.

73. Җирләү яки җирләү бурычын үз өстенә алган зат булмаса, мөетне өйдә, урамда яки башка урында җирләү, җирләү мөмкин булмаса, эчке эшләр органнары тарафыннан мәрхүмнең шөхесен билгеләгәннән соң, килешү нигезендә «Емелькино авыл җирлегә» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан зиратларда теркәлгән һәм эшләүче зиратларны җирләү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәтләрне жөлеп итеп, җирләү юлы белән өч тәүлек эчендә мөетне (жөсөдләр) җирләү юлы белән "Емелькино авыл җирлегә" муниципаль берәмлеге территориясендә, өгер башкасы Россия Федерациясе законнарында каралмаган булса. Бу максатта кирәксез мөетләрне (жөсөдләрне) җирләү, шулай ук шөхесләре билгеләнмәгән мөетләрне җирләү өчен зиратларда махсус участкалар булдырыла.

6 нче бүлек. Җирләү урыннарын теркәү һәм яңадан теркәү

74. Зиратлардагы каберлекләр вәкаләтле орган тарафыннан мөжбүри рөвештә теркәләргә (яңадан теркәләргә) тиеш.

Вәкаләтле орган җирләгән урыннарның кәгазь һәм электрон исәбен алып бара.

75. Җирләү урынын (каберлекне) теркәү вәкаләтле органның вазыйфаи заты тарафыннан мәрхүмне җирләү процедурасы тәмамланганнан соң күмүне теркәү Кенәгәсендә башкарыла.

Каберлекләрне теркәү кенәгәсе 25 ел дәвамында вәкаләтле органда саклана, аннары муниципаль архивка саклануга тапшырыла.

76. Хужасыз җирләү урыннары барлыкка килүгә юл куймас өчен, җирләү (каберлекләр) урыннарын теркәү үлгән кешене җирләү бурычын үз өстенә алган физик затларга гына рөхсәт ителә

(жирләү урыннары (каберлекләр) фәкәть үлгән кешене жирләү бурычын үз өстенә алган физик затларга гына рәхсәт ителә).

Мөрхүмне жирләү бурычын үз өстенә алган зат(күмелгән урын өчен җаваплы), жирләү урынын теркәү һәм исәпкә алу белән бәйлә барлык мәсьәләләргә төгәлләргә, шул исәптән тиешле документлар рәсмиләштерергә, жирләү процедурасы тәмамланганнан соң хисап язмаларын кертәргә тиеш.

77. Жирләү урынын теркәгәндә мәетне жирләү бурычын үз өстенә алган затка билгеләнгән үрнәктәге жирләү турында таныклык, шулай ук каберлекләргә теркәү Кенәгәсендәге язу номерына туры килә торган теркәү номеры бирелә.

Вәкаләтле органның вазыйфаи заты жирләү процедурасы тәмамланганнан соң күмелгән урында күмелгән теркәү номерын билгеләргә яки аның куелышын үз өстенә алган затның күзәтергә тиеш.

78. Күмелү турындагы белешмә таныклыкта күрсәтелгән күмелү урыны белән гамәлләр кылу хокукын раслаучы документ булып тора. Жирләү урыны өчен җаваплы яки аның вәкиле гаризасы буенча нотариаль расланган ышаныч кәгазе белән түбәндәге гамәлләр башкарыла:

- күмү корылмаларын урнаштыру;
- кабердә күмелгән бүтән затка күмелгән урын өчен җаваплы затның хокукларын һәм бурычларын тапшыру;
- мәетне яки аның җәсәдләрен минеральләштерү процессы тәмамланганнан соң гамәлдәге кабергә жирләү;
- җәсәдләргә яңадан жирләү (җәсәдләргә эксгумацияләү һәм күмү башка урында);

79. Жирләү урынын яңа затка яңадан теркәү турында карар кабул ителгәннән соң, вәкаләтле орган күмелгән урыннарны теркәү Кенәгәсенә тиешле язма кертә.

Күмелгән урын өчен яңа җаваплы кешегә күмелү турында белешмә бирелә. Жирләү турында иске белешмәләр вәкаләтле органга тапшырыла һәм утильләштерелә.

80. Билгеләнгән үрнәктәге белешмә югалган очракта, күмү урыны өчен җаваплы затка аның гаризасы буенча булган архив мәгълүматлары нигезендә дубликат бирелә.

81. Зиратта күмелү урынын раслау өчен жирләү урыны өчен җаваплы кешегә билгеләнгән үрнәктәге белешмә, үлгән кешене күмүне теркәү Кенәгәсендә яки мәетне турыдан-туры күмү фактын раслаучы дәлилләр булганда гына бирелә.

Каберлекләргә теркәү Кенәгәсендә мәгълүматлар яки үлгән кешене турыдан-туры күмү фактын раслаучы дәлилләр булмаганда, жирләү урыны өчен җаваплы кешегә үлгән кешенең биографик белешмәләре күрсәтелгән кабер корылмасы булуы турында белешмә бирелә.

7 нче бүлек. Каберлек корылмаларын урнаштыру тәртибе

82. Зиратларда каберлек корылмаларын эзерләү һәм урнаштыру өлеге Тәртиптә каралган шартлар һәм Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл жирлеге Башкарма комитетының гамәлдәге норматив актлары нигезендә башкарыла.

83. Каберләрдә каберлек корылмалары (кабер ташлары, һәйкәлләр, склеплар, кабер киртәләре, чөчәкләкләр, цоколлар һ. б.) вәкаләтле органга күмелү урыны өчен җаваплы зат гаризасы буенча билгеләнә яки башкаларга алмаштырыла.

84. Эзерләнә торган һәм урнаштырыла торган каберлекләр башка күмелгән урыннарда үтәп керергә һәм зиратны тәзекләндерү һәм агымдагы карап тоту буенча эшләр башкаруга комачауламаска тиеш.

85. Каберлек корылмалары жирләү өчен бүлөп бирелгән жир участогы чикләрендә билгеләнә. Кабер ташлар, һәйкәлләр, стелалар, мемориаль такталар, башка истәлекле билгеләр кую участок читендә тыела.

86. Көпчәкле-кисү элементлары булган кабер киртәләрен урнаштыру тыела. Билгеләнгән каберлек корылмалары участок чикләрендә чыгыш ясаучы яки аларга бәйләүче частьләргә ия булырга тиеш түгел.

Куела торган кабер корылмаларының биеклегә- 2 (ике) метрдан да артмаска, кабер киртәләре- 80 см дан да артмаска мөмкин.

87. Зиратларда күмү корылмаларын урнаштыру, эшләр башланыр алдыннан һәм алар тәмамлангандан соң вәкаләтле орган белгечләре тарафыннан аларны урнаштыру эшләрен үткөрү технологиясен контрольдә тоту буенча махсус хезмәт көчләре һәм башка затлар тарафыннан башкарыла.

Әгәр дә җайланманың технологиясен үтәмәү билгеләнгән кабер корылмаларына, инженерлык чөтәрләренә, аллея, юлларга, яшел үсентеләргә яисә тышкы тәзекләндерүнең башка объектларына зыян китерүгә (бозуга, юк итүгә) китерсә, эшләренң заказчысы вәкаләтле орган билгеләгән тәртиптә тәзелгән дефект акты нигезендә китерелгән зыянны тулы күләмдә капларга тиеш.

88. Җирләү корылмаларын урнаштыруны грунт утырту белән бәйлә рәвештә үлгән кешене җирләгәннән соң бер елдан да иртәрәк башкарырга киңәш ителә.

89. Җирләү корылмалары җирләү урыны өчен җаваплы кешеләрнең милке булып тора, шуңа бәйлә рәвештә өлеге корылмаларны карап тоту һәм саклау бурычы йөкләнә.

90. Кабер корылмаларына (кабер ташларына, һәйкәлләргә) үлгән кеше турында дәрәс булмаган биографик белешмәләр белән язучулар төшерү тыела.

91. Җирләү урыннары өчен җаваплы яки каберләү корылмалары куелмаган, куелган таләпләргә туры килми торган гражданныр, кисәтү алгандан соң 30 көн эчендә рөхсәт ителгән җитешсезлекләренә бетерү кирәклегә турында кисәтәләр.

92. Вәкаләтле орган, ташландык җирләү урыны өчен җаваплы затны билгеләү мөмкин булмаганда, башка каберләр янына керүгә комачаулаучы киртә куелган очракта, кызыксынган гражданныр катнашында комиссия тикшерүе нәтижәләре буенча, ташландык җирләү урыны коймасын өлешчә демонтажлау (урнаштыру) турында Карар кабул итәргә хокуклы.

башка каберлэргә керү мөмкинлеген тәэмин итү.

93. Коры-сары (авария хәләндәге агачлар), табигый бәла-казалар, урлашу һәм вандализм нәтижәсендә мөмкин булган зыяннардан иминиятләштерергә киңәш ителә.

8 нче бүлек. Каберләрне һәм каберлекләрне карап тоту, каберләрне хужасыз дип тану.

94. Күмүгә белешмә язылган затлар кабер өемнәре һәм яшел үсентеләрне (кабер ташы, һәйкәл, цоколь, чәчәк түтәлләре, киртәләр, күмелү турында кирәкле белешмәләр) үз көчләре белән яки башка затларны жәлеп итеп, тиешле хәлдә тотарга тиеш.

95. Кабер корылмасы (кабер ташы, һәйкәл) милекчәсе теләге буенча, күрсәтелгән милекчә һәм жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт арасындагы коймалар күмелгән урыннарда хезмәт күрсәтү, кабер өсте корылмасын (кабер ташларын) кабул итү, саклануга килешүләр төзелергә мөмкин.

96. Жирләнү турында мәгълүматлар тулысынча булмаганда (кабер ташы, һәйкәл, цоколь, койма юк, үлгәннәр турында мәгълүмат бирелгән билге, хач һ. б.) һәм жирләнүне 2 (ике) елдан артык карау өчен зират администрациясе бурычлы:

1) кабернең торышы турында акт төзү өчен жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт, попечительләр советы вәкилләре катнашында комиссия чакырырга;

2) каберлекне тәртипкә китерү кирәклегенә турында кисәтү-трафаретны күмүгә куярга;

3) өлегә каберлекне махсус китапта төркөргә;

4) жирсез жирләнүнең яки кабер өстендәге корылманың тарихи-мәдәни кыйммәтләре билгеләнгән очракта, аның тарихи һәм мәдәни ядкярләрне саклау һәм куллану турындагы законнар нигезендә сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

97. Кисәтүдән соң бер ел узгач, кабер тәртипкә китерелмәгән һәм кызыксынган зат жирләнгән өчен җаваплылыкны раслаучы документаль дәлилләрне тапшырмаган очракта, жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган оешма попечительләр советы вәкилләре белән берлектә каберне һәм кабер корылмасын хужасыз дип тану турында карар кабул итәргә хокуклы.

98. Кабер өстендәге корылманы жирләү бурычын үз өстенә алган хужасыз затка жирләү турында акт төзегәннән соң, каберне һәм кабер өсте корылмасын тәртипкә китерү кирәклегенә турында заказлы хат белән кабат хәбәр җибәрелә һәм, әгәр таләп үтәлми икән, акт төзелгәннән соң 3 ел узгач, ләкин кабер өсте корылмасы жирләнгән көннән 20 елдан да иртәрәк түгел, кабер ташы хужасыз дип таныла.

99. Кабер өстендәге корылмаларны сүтү тиешле акт белән рәсмиләштерелә.

Өлегә участокта кабат жирләү рәхсәт ителә, әмма кабер өсте корылмасы хужасыз дип табылган көннән соң 10 елдан да иртәрәк түгел.

100. Хужасыз каберлэргә күмелү өлегә кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

9 нче бүлек. Зиратларга бару кагыйдәләре

101. Зиратлар территориясендә халык җәмәгәт тәртибен һәм тынлыкны сакларга тиеш.

102. Зиратка килүчеләр хокуклы:

1) үлгән кешеләрнең жирләү урыннарына бару;

2) мәдәни билгеләнештәге объектларга бару;

3) күмү урыннарын карап тоту;

4) һәйкәлләрне һәм башка кабер корылмаларын урнаштыру, яңадан торгызу, яңадан төзү, каберлекләрне төзекләндерү, шул исәптән эскәмияләр кую буенча нинди дә булса капитал эшләр башкару;

5) зиратка автотранспорт чарасы белән керү;

6) дини гореф-гадәт үткөрү.

103. Дини йолалар гражданның тарафыннан дини оешмалар һәм конфессияләр билгеләгән гореф-гадәтләр буенча мөстәкыйль үткөрелә һәм әлеге тәртипкә һәм башка хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

104. Зиратлар территориясендә тыела:

1) йорт хайваннарын кәтү, кош-корт тоту, этләр йөртү;

2) учак ягу, ком һәм балчык чыгару, дерн кисү;

3) грунт казып алу тыела;

4) һәйкәлләрне бозарга, территорияне чүпләргә;

5) яшел утыртмаларны кисәргә, чәчәкләрне өзәргә;

6) велосипедларда, мопедларда, мотороллерларда, мотоциклларда, чаңгы, чаналарда йөрү;

7) спиртлы эчемлекләр эчәргә, психотроп чаралар һәм наркотиклар кабул итәргә, хәмер һәм башка исерек хәлдә булырга;

8) территорияне металл ломнар, төзелеш һәм көнкүреш калдыклары һәм башка материаллар белән пычратырга һәм чүпләргә;

9) хайваннар күмү һәм корбан чалу;

10) күмелгән урыннарда агачлар һәм куаклар утырту;

11) аның ябылганнан соң зират территориясендә булу;

12) чит миләкне үзләштерү, аны күчерү һәм башка үзидарә гамәлләр башкару.

105. Зиратлар территориясендә (чәчәкләр, күмелгән ритуал әйберләре, каберләргә тезекләндерү материаллары белән сәүдә итү) эшмәкәрлек эшчәнлегә алып бару тыела. Эшмәкәрлек эшчәнлегә бары тик махсус бирелгән урыннарда гына, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлегенә Башкарма комитеты рәхсәте белән генә башкарыла.

106. Җирләү урыннарын мәсхәрәләү яки юк итү Россия Федерациясенең законнарында каралган җаваплылыкка китерә.

107. Мәрхүмне җирләү бурычын үз өстенә алган затлар (җирләү урыны өчен җаваплы затлар) тиешле:

1) тиешле документларны рәсмиләштерергә һәм күмелгән урында күмелгән теркәү номерының күмелү процедурасы тәмамлануына ук урнаштырылуына инанырга;

2) яңа күмелгән теркәү номерының күмелгән урында урнашуына; күмелгән урынны яңадан теркәгән очракта- искесен утильләштерү өчен вәкаләтле органга тапшырганнан соң, инанырга;

3) каберне, каберлекләргә, каберлекләргә, яшел үсентеләргә һәм күмелгән урыннар турында кирәкле мәгълүматларны тиешле хәлдә тоту;

4) кабер чокырларын, үләнне чабу, кабер өстендәгә корылмаларны ремонтлау һәм буяу, якин-тирә территорияне периметр буенча 0,5 м арада, чүп-чар махсус билгеләнгән урыннарда алып, чистарту (контейнерлар);

5) планлы яңадан теркәү узарга.

108. Дини оешмалар вәкилләргә үзләренә һәм башка конфессия вәкилләренә хөрмәт белән карарга, йолалар кылуга комачауламаска, жәназаларны оештыру һәм үткөрү белән шөгыльләнүче персоналга җирләү тантанасын үткәргәндә үз функцияләрен үтәргә ярдәм итәргә тиеш.

109. Кабердәгә әйберләргә, кабердәгә ритуаль атрибутларны урлауда, җирләү урыннарын мәсхәрәләүдә яки юк итүдә гаеплеләр Россия Федерациясенең законнарында каралган җаваплылыкка ия.

110. Зиратларны карау буенча төп иҗтимагый чаралар (шимбә һәм чәршәмбе өмәләре) ел саен апрель-май айларында, бәйрәмнәр һәм истәлекле даталар (Яз һәм Хезмәт бәйрәме, Жиңү көне), дини бәйрәмнәр һәм истәлекле даталар (Пасха, Радоница, Ураза бәйрәме, Корбан бәйрәме һ.б.), сентябрь-октябрь айларында оештырыла.

111. Зиратларга хезмәт күрсәтүне гамәлгә ашыручы җирле үзидарә органнары һәм оешмалар, урып-жыю инвентаре бүлеп бирү һәм махсус техника бирү юлы белән зиратларда шимбә һәм чәршәмбе өмәләре үткөрүдә инициатив төркемнәргә һәм берләшмәләргә ярдәм ителәр.

112. Зиратларны карау буенча җәмәгать чараларын оештыруны Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлегә Башкарма комитеты башкара.

11 нче бүлек. Дини зиратларда эшчәнлекне оештыру

113. Бу бүлек дин тотучылар һәм мәрхүмнәрнең якын туганнарының элек шул ук дин буенча вафат булган диннәр белән янәшә җирләнгән булу хокукларын яклай.

114. Дин тоту зираты - җирләү объекты, аңа бер дин (конфессия) вафат булган кешеләр өчен җирләү урыннары, шулай ук үлгән кешеләрне җирләү һәм башка ритуаль хезмәтләр күрсәтү өчен билгеләнгән биналар, корылмалар һәм башка объектлар керә.

115. Дини зиратлар уставлары зиратларда дини йолаларны гамәлгә ашыруны күздә тоткан үзәкләштерелгән дини оешмалар тәкъдиме буенча төзелә ала.

Дини зиратны булдырганнан соң аның статусын ижтимагый яки башкача үзгәртү рөхсәт ителми.

116. Дини конфессияләр карамагында булган җир кишәрлекләре аерым санала, уникаль кадастр номерларына ия һәм дини оешмаларга Россия Федерациясә законнары белән билгеләнгән вакытка һәм хокукта бирелә.

117. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлегә башкарма комитеты, тиешле дини берләшмәләр белән килешенеп, дини зиратларның эшчәнлек тәртибе билгеләнә.

Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районының
«Емелькино авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге
территориясендә ритуаль хезмәтләр
күрсәтүне һәм күмү урыннарын
карап тоту тәртибенә 1 нче кушымта

Жирләүгә гариза формасы*

Жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган
хезмәт житәкчесенә

_____ (вазыйфасы, юридик затның исеме, Ф.И.А.)

_____

_____

(кемнән: Ф. И. А., яшәү урыны,
элементә өчен телефон)

ГАРИЗА.

Улгән туганымны күмүегезне сорыйм _____

_____ (фамилиясе, исеме, әтисенең исеме)
аның ихтыяр белдерүе нигезендә

_____ (кайда: туган кабергә яки буш урынга)
Кайда _____ елда вафат булган туганым күмелгән**

_____ (туганлык мөнәсәбәте, Ф. И. А.)
_ номеры участогында _____
(квартал күрсәтергә/сектор/участок, зират исеме)

Кабердә бар*** _____
(кабер корылманың төрен күрсәтергә)

дип язылган _____
(Ф.И. А., элегрәк жирләнгән кешенең туган, үлгән көннәре)
Мәгълүматларның дәрәслеге өчен тулы җаваплылык тотам.

Кушымта:

- 1) мәрхүмнең ихтыяр белдерүе (булганда);
- 2) үлем турында таныклык.

" _____ " _____ 20 _____ ел. _____
(имза) (имзаның расшифровкалау)

Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районының
«Емелькино авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге
территориясендә ритуаль
хезмәтләр күрсәтүне оештыру
һәм күмү урыннарын карап тоту
тәртібенә 2 нче кушымта

Күчереп жирләүгә гариза формасы

Жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган
хезмәт житекчесенә

_____ (вазыйфасы, юридик затның исеме, Ф.И.А.)

_____
_____
_____

(кемнән: Ф. И. А., яшәү урыны,
элементә өчен телефон)

ГАРИЗА.

Күчереп жирләү өчен рөхсәт бирүегезне сорыйм

_____ (вафат
булган (үлгән) белән туганлык дәрәжәсе; үлгәннең Ф. И. А.)
" _ " _____ 20__ елда үлгән, жирләнгән _____

_____ (жирләнгән урын)

_____ (күчереп күмү урыны)

_____(сәбәп, күчереп күмү нигезе)

Күчереп жирләүгә каршы килеп чыккан башка туганнары юк.
Бирелә торган белешмәләрнең тулылыгы һәм дәрәслеге өчен тулы җаваплылык
тотам.

Кушымта:

- 1) _____ ;
- 2) _____ .

" _ " _____ 20__ ел.

_____
(имза)

_____
(имзаның расшифровкалау)

Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районының
«Емелькино авыл җирлеге»
муниципаль берәмлеге территориясендә
ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру
һәм күмү урыннарын карап тоту
тәртибенә 3 нче кушымта

Муниципаль берәмлек территориясендә күмелгән урыннарны
теркәү Кенәгәсенәң титул бите формасы

(җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәтнең атамасы)

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының
"Емелькино авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә каберлекләргә теркәү кенәгәсе
№ __ ;

(зират исеме)

Башланган " __ " _____ 20__ ел.
Тәмам " __ " _____ 20__ ел.

"Емелькино авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә каберлекләрне теркәү кенәгәсенәң зчтәлекле өлеше

Җирләүнең теркәү номеры	Мәрхүмнең Ф. И. А	Мәрхүмнең яше	Үлем датасы	(Серия, номер) Үлем турында таныклыкның сериясе, номеры	Үлем турында таныклык биргән ГХАТның исеме	Күмү датасы	җир казучының Ф.И.А.	Квартал / сект / җирләү участогы номеры	Ф. И. А, моб. җирләү урыны өчен җаваплы телефоны
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районының
«Емелькино авыл җирлеге»
муниципаль берәмлеге территориясендә
ритуаль хезмәтләр күрсәтүне
оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту
тәртибенә 4 нче кушымта

160 x 110 мм зурлыктагы җирләү турында таныклык
титул кәгазенең рәвешен «Күмү турында таныклык» билгесен белән.

"Емелькино авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге зиратында җирләнү турында белешмә

1нче бит

(җирләү эшен мәсьәләләргә буенча махсуслаштырылган хезмәтнең атамасы)

Жирлөү турында таныклык № _

_____ (жирлөү төрөн күрсөтөргө: ялгыз, гаилә, туганнар (гомуми), дәрәжәле, хәрби)
белән _____ түбөндөгө адрес буенча урнашкан:
(зират исеме)

_____ Күмелгән урын өчен жаваплы затка бирелде _____
(фамилиясе, исеме, әтисенен исеме)

2 нче бит

Мәрхүмнең каберен теркөү турында мәгълүмат _____
(фамилиясе, мәрхүмнең исеме, әтисенен исеме)

Туган көнө " _ " _____ 20__ ел. Үлөм датасы " _ " _____ 20__ ел.

Күмелү датасы " _ " _____ 20__ ел., № _____
(күмелгән теркөү номеры);

квартал номерлары/ сектор/ жирлөү участогы _____ / _____ / _____

Жир кишәрлегенен күләме _____
(озынлыгы, киңлеге, м)

(жірлөу эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт җитәкчесе вазыйфасы)

_____
имза) (имзаны расшифровкалау)

М.У.

Таныклык бирү датасы " __ " _____ 20__ ел.

3 нче бит

" __ " _____ 20__ ел. Жірлөу _____ жірләнгән буш урында мәрхүмнең теркәлгән,*

_____
(мәрхүмнең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме)

Туган көне " __ " _____ 20__ ел Үлем датасы " __ " _____ 20__ ел.

Күмелү датасы " __ " _____ 20__ ел , № _____
(күмелгән теркәү номеры);

(жірлөу эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт җитәкчесе вазыйфасы)

_____
имза) (имзаны расшифровкалау)

М.У.

4 нче бит

" ___ " _____ 20__ ел вафат булган кешенең каберенә кабат күмелү теркәлгән

(мөрхүмнең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме)

Туган көне " ___ " _____ 20__ ел. Үлем датасы " ___ " _____ 20__ ел.

Күмелү датасы " ___ " _____ 20__ ел. , № _____
(күмелгән теркәү номеры);

(жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт житәкчесе вазыйфасы)

(имза) _____ (имзаны расшифровкалау)

М.У.

5 нче бит

Кабер корылмасы (кабер ташы, койма) урнаштырылган һәм теркәлгән

" ___ " _____ 20__ ел № _____ .

Кабер корылманың (кабер ташлары, коймалар) үлчәмнәре һәм язу тексти килештерелгән.

(кабер корылмасы материалының тасвирламасы (кабер ташлары, киртәләр), аның күләме)

(жирлөү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт җитәкчесе вазыйфасы)

(имза)

М.У.

(имзаның расшифровкалау)

"__"_____ 20__ ел . кабер корылмасында (кабер ташларында) өстәмә текст

(жирлөү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт җитәкчесе вазыйфасы)

(имза)

М.У.

(имзаны расшифровкалау)

6 нче бит

Жирлөү урыны өчен җаваплы зат белешмәлеге.

Жирлөү турындагы таныклык зират администрациясе белән килештереп, таныклыкта күрсәтелгән күмү урыны белән гамәлләр кылу хокукын раслаучы документ булып тора.

Жирлөү урыны өчен җаваплы зат түбәндәгеләргә бурычлы:

1) каберне, каберлекләренә, яшел утыртмаларны тиешле хәлдә тотарга;

2) кабер калкулыкларын, үләннәрне чаптыруны, кабер корылмаларны ремонтлауны һәм буяуны, чүп-чар махсус билгеләнгән урыннарغا (контейнерлар) чыгарылган периметр буйлап 0,5м ераклыкта чистартуны үз вакытында башкарырга;

3) күмелгән урыннарны планлы рәвештә яңадан рәсмиләштерергә.

Агачлар төшү, стихияле бәла-казалар, урлаулар һәм вандализм нәтижәсендә зарар күргән корылмаларны иминиятләштерү тәкъдим ителә.

Зират территориясендә түбәндәгеләр тыела:

учак ягарга; ком һәм балчык табарга; дерн кисәргә; хайваннарны күмәргә; күмү урыннарында агачлар һәм куаклар утыртырга; ябылганнан соң зират территориясендә булырга; чит кеше милкән үзләштерергә; аны күчерергә һәм башка үзидарәле гамәлләр башкарырга.

*3 нче бит гаилә, туганлык жырләнүе очракта тулылана

Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районының
«Емелькино авыл җирлеге»
муниципаль берәмлеге территориясендә
ритуаль хезмәт күрсәтүләренә оештыру
һәм күмү урыннарын карап тоту
тәртибенә 5 нче кушымта

Таныклыкларны А4 (210 x 297 мм) форматы белән күмү турында
теркәү кенәгәсенәң титул кәгазе формасы

(җирләү эше мәсьәләләре буенча махсушлаштырылган хезмәтнең атамасы)

КҮМЕЛҮ ТУРЫНДА БЕЛЕШМӘЛӘРНЕ ТЕРКӘҮ КИТАБЫ

(зират исеме)

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Емелькино авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге
___ нче номерлы

Башланган “ ___ ” _____ 20__ ел.

Тәмам ” ___ ” _____ 20__ ел.

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының
 «Емелькино авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге зиратына җирләнү турында
 белешмәләр теркәү кенәгәсенәң эчтәлекле өлеше

Җирләнү турында таныклыкның теркәү номеры	Җирләнү турында белешмә бирү датасы	Җирләнү урыны өчен җаваплы затның Ф.И.О., адресы, телефоны	Күмелгән урынның теркәү	Мәрхүмнең Ф. И. А	Үлем датасы	Җирләнү датасы	квартал/сектор/күмү участогы номеры	Күмелү урыны өчен җаваплы кеше күмелү турында таныклык алу турында
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районының
"Емелькино авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге
территориясендә ритуаль хезмәтләр күрсәтүне
һәм күмү урыннарын карап тоту
тәртибенә 6 нчы кушымта

Кабер корылмасын урнаштыруга гариза формасы

Жирләү эше мәсьәләләре буенча махсулаштырылган хезмәт җитәкчесенә

_____

_____
_____
_____

(көмнән: Ф. И. А., яшәү урыны,
элементә өчен телефон

Гариза.

_____ күмелгән урында _____ куюны рөхсәт итүегезне сорыйм.
(мәрхүмнең Ф. И. А) (кабер корылма исеме) урнаштыруны

№ _____ / _____ / _____
(квартал номерлары/сектор/җирләү участогы)

(зират исеме)

Каберләү корылмасын урнаштыру буенча эшләр башкарылачак:

1)

(Ф. И. А., юридик затның исеме, адрес)

2)

(Ф. И. А., юридик затның исеме, адрес)

Кушымталар:

1) паспорт күчermәсе;

2) күмелү турында таныклык күчermәсе;

3) кабер корылмасының проекты (эскиз, фотография, тасвирламасы);

4) кабер

корылмасының

житештерүгә (сатып

алуга) документларның

күчermәләре

"__" _____ 20__ ел. _____
(мөрәжәгать итүченең имзасы) (имзаны расшифровкалау).

Күмү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт карары:

"__" _____ 20__ ел. _____

(жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт житәкчесе вазыйфасы)

_____
(имза)

(имзаның расшифровкалау)

М.У.

